

ושחטו בניו לעיניו ה' ככ"ח בכסליו שרף יהוים המגילה שכתב ברוך מפי ירמיהו בשמונה בטבת נכתבה התורה יונת בימי תלמי המלך והיה חושך לעולם שלשה ימים (א) בתשעה בו ז' לא נודע איזה היא הצרה שאירעה בו ז' (ב) בחמשה בשבט מתו הזקנים שהיו בימי יהושע ככ"ג בו נתקבצו כל ישראל על שבט בנימין על ענין פלגש בנבעה ח' (ג) בשבעה באדר מת-משה

רעת]. וז"ל [עמוד שז ד"ה כל] כתב לא ראיתי מעולם ולא שמעתי מי שנהג להתענות זהם, ע"כ. אבל אני ראיתי שכתובים נספר מגילת

תענית [סוף הספר פרק ימי הזמנות], אם כן נתקנה בימי חכמי התלמוד בתוך דברי הספר הזה, וגם בעל הלכות גדולות [סימן י"ח עמוד לז"ל] כתבם שכל דבריו דברי קבלה, לכן כל בעל נפש יחמיר לעצמו אם אפשר לו. כתוב בשל"ה [מסכת תענית פרק ג' מ"ג אות ב']

3) הענין הישן

ואלו טבאן ואילך יוספה טבאן ושנה בט"א ס' תק"ם שחשב שחכמי התלמוד כתבו: מן התורה עב"י שם:

6)

סק"ז שכ"ה בסליחות שמת בו עזרא הסופר. והשולחן גבוה שם אות ג הביא שי"א שמת בעשרה בטבת, ומה שקדמו להתענות בט' בטבת, מפני שבעשרה מתענין בשביל שסמך מלך בבל על ירושלים, וכדי שיהא היכר שמתענים בשביל פטירת עזרא. 27 ראה לעיל

5) כל קו

טבת, נכתבה התורה יונת בימי תלמי המלך, והחושך בא לעולם ג' ימים. בתשעה בו לא כתבו אבותינו<sup>25</sup> על מה הוא, ונמצא הסוד, בו ביום מת עזרא הכהן<sup>26</sup> ונחמיה בן חכליה. בעשרה בו סמך מלך בבל<sup>27</sup> ידו על

4) ז'ע-ס'ען

תקפ (א) בתשעה בו לא נודע בו. תימה גדולה הא איתא בסליחות של עשרה בטבת [המתחיל 'אזכרה מנוק' דנתשעה בו מת עזרא הסופר, וז"ע רז:

3) יוסף והסנים

בעל "עיון תפילה" (יאוצר התפילות, ח"א עמ' 108) מביא, וזה לשונו: "אפשר לומר שגזירת התענית לא היתה בשביל מיתת עזרא, אלא בשביל שבמיתתו פסקה נבואה מישראל".

7) יצונו צ"ע

מגלת תענית, ובברייתא דמגילת תענית לא נזכרו ימי מיתתו, והיינו כמ"ש כי יום מיתתו היתה צרה גדולה לישראל, כי היה בדרורו כמו משה, וראויה היתה התורה להנתן על ידו כמו על ידי משה [סנהדרין כא:]. ולכך כסהו בתהום, ובמות משה לא ידע איש קבורתו, וגם כן כסה בתהום רבה, ולכך נאמר [שמות ל"ב א'] לא ידענו מה היה לו, אבל בעו"ה

1) ספר הקרבן פניני

על נביאים, ונפטר בשנת ד' אלפים תתט"ו. ועמד על כנו ד' יהוסף הלוי בנו הנגיד. וטבל מדות טובות שהיו באביו לא חסר לו אלא שלא היה מפני שגדל בעושר ולא נשא עול בנעוריו ונכה לבו עד להשחית ויקנאו אותו סרני פלשתים עד שנהרג ביום שבת בט' בטבת שנת ד' אלפים תתכ"ד הוא וקהל גראנטה וכל הבאים בארצות רחוקות לראית תורתו וגדולתו: ואכלו הלך בכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר: ועוד בימי רבותינו הקדמונים שכתבו מגלת תענית גזרו תענית בט' בטבת ולא ידעו על מה הוא טבאן

ידענו שכונו ברוח הקדש ליום זה

10) הענין הישן - תק"ג

דמשמע דרבי עקיבא מת בערב יום הכפורים: ד' במגילת תענית דפוס וילנא כתב המפרש דבתשעה בטבת נולד אותו האיש, ומביא חשבון לדבריו. וכתב ומזה תבין למה לא כתבו רבותינו ז"ל מה אירע בו מפני שיראו לכתוב שגזרו תענית על זה היום: [ה] עיין ברד"ק יהושע ג ב שמביא שמצינו בדברי רז"ל כי יש

108

ראו חוקים חדשים על מגילת תענית דפוס ווילנא חרפ"ה שכתב בשם גדול דלא נולד אותו האיש. ובגליון שם הוסף דעל כן לא כתבו רבותינו על מה אירע בו, מפני שיראו לכתוב שגזרו תענית על זה היום. וזוה מתוך קושית הט"ו והמג"א ונאלץ הגולה:

11) ז'ע-ס'ען

או לשון ניטל שרשו מלשון רומי נאטאל ברומי לשון הולדה והוא ע"ש לידת אותו האיש יש"ו ז', ויש שהמליצו את השם נטל על הפסוק

2) חזיר י"ן (כ"א)

מו. ואמר שלקיקה זו היתה בחדש העשירי הוא חדש טבת בשנת שבע למלכותו. נקט זה החדש יתרו מכל חדשי השנה, להיות שבעל הלכות גדולות ז"ל (הלכות תענית) כתב על ימי דבאוי להתענות בו, וכתב ט' בטבת, ולא כתב על מה מתענין בו, כי לא כתבו רבותינו טעמו, לכן קאמר שמתת אסתר היתה בחדש העשירי הוא חדש טבת. ואמר בשנת שבע למלכותו, כי כן סתם

13) יוסף וברכה

שם בשו"ע. בתשעה בו לא נודע איזה היא הצרה בו. מצאתי בכתב יד שבט' טבת נפטר שמעון הקלפוס שהושיע את ישראל בצרה גדולה בזמן הפריצים, נקבע יום מיתתו לתענית עולם בירושלים:

14) נחמיה זכ"ו (ז' פסח)

ואומר הלל הגדול<sup>13</sup>. וחותרם בנשמת<sup>14</sup> כל חי ובישתבח<sup>1</sup>, דנשמת כל חי הוא ברכת השיר<sup>15</sup> וישתבח<sup>16</sup> הוא ברכת השיר<sup>16</sup>, והרי' שנינו<sup>17</sup> שאומרין עליו ברכת השיר. ויש שאומרים על אותו נבל<sup>18</sup> שמעון פטר חמור<sup>19</sup>, שהוא טעות של דומה<sup>20</sup>, יסדו עם (אותו תחילה) [אתן תהילה]<sup>20</sup> ושאר תפילות כשהיה על הסלע<sup>21</sup>, וחס ושלוש שלא תהיה זאת בישראל, (ולכל האומות דיבר) [וכל האומר דבר] זה כשיבנה בית המקדש יביא (ו) חטאת שמינה. ואתר כך מברך ברכת היין ושותה.